

בעיה בתרגום

רב פורים תשע"ז

איננו שוה לי בכל עת אשר אני ראה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך" (אסתר ה, ג). להמן יש הכל, משפחה תומכת, קרבה למלך, שפע הערצה וכבוד מכל עבר, ולמרות זאת הוא בוחר להתמקד באדם היחידי שלא נכנע למרותו.

כידוע, בשני הסיפורים תכונה זו היא שהובילה למפלתם: אדם הראשון גורש מגן העדן, והמן נתלה על העץ. המסקנה המתבקשת היא פשוטה: על האדם להתרכז במה שיש לו כדי להיות שמח משום שהתאוה לעוד מובילה לעצבות ולשפל.

יהי רצון שנזכה כולנו לשמוח בפורים זה, מתוך עין טובה ושמחה אמיתית, ולא נהיה חלק במרדף האינסופי אחר העוד.

עתידי עם ישראל לגלות לעולם כולו את חכמת התורה בטהרה כביטוי לרצון האלוהי והדרך לתקן עולם במלכות ש-די.

הגמרא במסכת חולין דף קלט ע"ב, עוסקת במקורם של גיבורי (ונבלי) מגילת אסתר בתורה.

שאלתה הראשונה היא: "המן מן התורה מנין?". על שאלה זו משיבה הגמרא, שמקורו של המן בתורה הוא - "המן העץ אשר ציוויתך לבלתי אכול ממנו" (בראשית ג, יא).

לכאורה, הסברה של הגמרא אינו מספק, הרי אין קשר בין הפסוקים. יתר על כן, אפילו הניקוד בשני הפסוקים אינו תואם!

על כך משיב בעל ה"שי לתורה", שהצד השווה בין שני הפסוקים אינו מסתיים במילה "המן".

למעשה, הגמרא ניסתה ליצור הקבלה בין סיפור אדם הראשון לדמותו של המן.

בפסוק המובא לעיל, מתואר כעסו של ה' על אדם הראשון על שחשק בעץ היחיד שממנו נאסר עליו לאכול. כל שאר עצי הגן היו לו לאכלה, אך הוא בחר להתמקד דווקא בעץ הספציפי הזה.

תכונה דומה אנו פוגשים גם אצל המן הרשע: "וכל זה

ההכתרה

יום רביעי, ג' אדר (1.3),

אולם ברנקו וויס, 19:30.

כִּי הֵם חַיִּי

ואפילו בהסתרה

הרב שי נפתלי(ר"מ כיתה ח)

נס נסתר לגלוי, ובתוך הנס הנסתר הוא מבחין בין נס נסתר שהוא גלוי (גלוי שבנסתר) לבין נס נסתר שהוא נסתר (נסתר שבנסתר).

את הגלוי שבנסתר הוא מגדיר כאשר אדם רואה כי ההשגחה מובילה למטרה שיש עימה הצלה וגאולה. אלא שפעולות ההשגחה הם בדרך טבעית, אבל כל הדרך מובילה לתוצאה המקווה.

את הנס הנסתר שבנסתר הוא מגדיר כי גם הדרך המובילה לגאולה ולישועה נעשית בדרכים טבעיות וחבויות, ודרך זו אינה בולטת או גלויה לאדם.

כדי לזכות לנס מן השמיים – צריך האדם להאמין בניסים, שכן מצינו שאף בנס גלוי לגמרי, כמו יציאת מצרים שנעשתה בניסים גלויים, כותב על זה הרמב"ם (בהלכות יסודי התורה פ"ח) שבנ"י לא האמינו במשה רבנו, על אף האותות והמופתים שעשה להם

כינה זאת במאמר הדור: "דור שחושך ואור משמשים בערבוביא". חשבתי לעצמי שעל כן יתאים מאד בדורנו לקרוא מגילה בלילה וביום. הרי הלילה הוא זמנו של החושך, ההסתר, הסכנה וההעדר, וגם ביום שזה זמן של אורות, חסדים, והמון שפע טוב. וכל זה כדי שנלמד לראות את ה' בכל המצבים, וגם, ובעיקר, ברגעים שהם הפוכים זה מזה.

גלוי ונסתר

הבן איש חי (בשו"ת רב פעלים ח"ד, סימן יא) מסביר ששם ה' לא מוזכר במגילה, כדי לומר לך שאותו הדור היו ברמה נמוכה ושפלה, ולמרות זאת נעשה להם נס. אך בגלל שהיו בדרגה נמוכה נעשה להם הנס בהסתר.

מכאן ניתן להבין שנס שנעשה בנסתר הוא פחות מנס שנעשה באופן גלוי.

לעומת זאת הגר"א דסלר (במכתב מאליו ח"ב עמ' 126) מבחין בין

בגמרא (חולין קלט:): דרשו: אסתר מן התורה מניין?! שנאמר "ואנוכי הסתר אסתיר וכו'". רש"י מבאר שם: "הסתר אסתיר-בימי אסתר יהיה הסתר פנים ומצאוהו צרות רבות ורעות...".

גם בזמני קריאת המגילה יש רמז על ההסתר פנים שהיה אז, וכפי שמובא בגמרא (מגילה ד.): "אמר ריב"ל: חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, שנאמר: "אלוקי אקרא יומם ולא תענה ולילה לא דומיה לוי" (תהילים כ"ב, ג). כלומר, בזמן קריאת המגילה נאמר על ה' כביכול "ולא תענה", וכן "ולא דומיה לוי", זאת אומרת הסתר פנים מוחלט.

לעומת תקופת מרדכי ואסתר אנו בימינו לפעמיים מרגישים התעלות גדולה, ולפעמים אנו מרגישים נפילה גדולה. אנו חיים בדור של עליות וירידות, וכפי שהרב קוק

אלא "נאמנות שיש אחריה הרהור ומחשבה", אבל המאמין בניסים הנסתרים שבנסתרים זוכה לגלויים שבנסתרים, וזאת 'כדי שיוכל לחזק בהם את אמונתו'.

ובנימה אישית

כשתלמידנו היקרים טסו לפולין, ועלו לתפילה בקבר רבי אלימלך מליז'נסק שלחתי להם סיפור אישי כדלהלן:

ביום כב' אב תשנ"ז, קבענו אישתי ואני להתחתן.

האורחים כבר הגיעו וגם הרב המקדש, אך חותני נעלם מן האולם, הוא יצא להסיע מישהו מהצומת, והשמש כבר החלה לשקוע. משראה כך הרב, החליט

לעכב את החופה לאחר השקיעה, וכך יצא שהתחתנו בתאריך כג' אב תשנ"ז.

וכעת שימו לב לפרטים...

המשפחה של אשתי נספתה בשואה. כשהיא הייתה בת 20 היא יצאה בדיוק כמו תלמידינו לפולין. המדריך אמר לאשתי וחברותיה שמי שמתפלל על זיווגו בקברו של ר' אלימלך מליז'נסק מובטח לו שתוך שנה יזכה לזיווגו. הוא הקריא להם כל מילה, ואשתי הוציאה פתק וכמובן כתבה את התפילה והתפללה.

היו שצחקו... ולעגו...אך היא התייחסה לכך ברצינות רבה. היא האמינה.

עברו שנים...ופתאום אני מנקה

לפסח עם הילדים את הספרים, ונופל הפתק עם התפילה. אני רואה את התאריך, ואומר לאשתי, תראי מה זה, איזו השגחה. עכשיו אני מבין מדוע פתאום החופה שלנו התעכבה והייתה בתאריך כג' אב תשנ"ז. זה קרה מכיוון שעל פתק התפילה היה כתוב, כג' אב תשנ"ו. פשוט בדיוק שנה. ברוך שומר הבטחתו לישראל.

אז בבקשה תלמידים יקרים תתפללו עלינו, תתפללו חזק על המשיח ועל הגאולה, ושיאמר הקב"ה די לצרותינו ונזכה להכרית זרע עמלק, למנות מלך, ולבניין בית המקדש.

באהבה רבה שי נפתלי.

מפרי עטנו

האמת יוצאת לאור

שילה דהן (תלמיד כיתה יא)

האם שאלנו את עצמנו באמת מדוע מתחפשים? מה זה נותן לנו? עוד הוצאה כספית אחרי כל הממתקים למשלוחי המנות?

אמת ושקר

בקפיצה קצרה למגילה נוכל בקלות לאסוף תשובה מעולה, שיתכן כי תסדר לנו את הדברים בראש (ממש רגע לפני שנבלבל אותו בחג).

השקרים של המן נגד ישראל, הגזרות והספרים שניתנו ביד הרצים הדחופים ובעזרת האחשתרנים, כולם התנפצו בסוף מול האמת, מול הפשטות של מרדכי היהודי ואומץ לבה של אסתר המלכה שבסך הכל ביקשו להגן על זכותם הבסיסית – לחיות.

נגד הגזענות, האנטישמיות, השנאה וגאווותו היתירה של המן. לא משנה איך ניסו לכבס ולכסות את מה שבאמת הפריע להם, את עצם קיומו של העם היהודי, זה לא הצליח להם. הכל התפרץ החוצה.

ובחזרה לשאלותינו.

כן, אנחנו מתחפשים ומניחים מסיכות על פנינו. כביכול אנחנו מישהו אחר. מסתירים משהו. אבל היין נכנס, ומוציא. מציג את האישיות שלנו. את מה שאנחנו באמת חושבים, בלי מחסומים. את האמת, על כל היבטיה. ולא משנה מה נלבש, נרכיב על העיניים או נחבוש על הראש (אחשוורוש) אנחנו עדיין יוסי, דני ושילה.

מצוות המשתה נמצאת שם כדי להזכיר לנו את זה. את עצמנו. ואם אנחנו לא נזכור (גם את ארור המן לא זכרתי!) אז לפחות מי שליידנו שם כדי להכניס לנו את זה טוב טוב. זיכרון לדורות.

אלכוהול. אחד העניינים המרכזיים בפורים, הוא חלק מהמשתה, מרכיב אחד מארבעת המ"מים הזכורים לנו מכיתה ב': משתה, משלוח מנות, מתנות לאביונים ומגילה. רוב מטרתו של המשתה היא השתייה (משתה = שתייה). מי לא מכיר את המשפט "נכנס יין יצא סוד"? הכל גלוי, הכל פתוח, לא מרסנים שום דבר כמעט והסודות שלנו עומדים למבחן.

משתה

למה שבחג כל כך קדוש, חכמינו ידרשו מאתנו מצווה שלכאורה נראית חסרת פשר לחלוטין – להשתכר?!?

במשך כל הילדות שלנו אנו מתחנכים שלשתות יגרום לנו לדברים רעים, ושעד גיל 40 אם נשתכר נחלה במחלות כבד חמורות (לא שאח"כ זה בסדר).

טוב, אז מלבד התירוץ הידוע של "לתת איזונים", "מידי פעם מותר" ו"לכל זמן ועת..." חייבת להיות תשובה נוספת. למה? כי אני כבר לא מקבל את זה.

מתחפשים

מהמנהגים היפים יותר בחג הססגוני הזה, אנחנו מתחפשים. יש תחרויות תחפושות, נשפי מסיכות, שווקי פורים שגם אליהם מגיעים ב'אביזור פורימי'. מי שיצירתי או מי שפחות, זה כבר דיון אחר.

מפרי עטנו...

"כי אם החרש תחרישי"

איתן דוידסון (תלמיד כיתה יא)

הראשון - "ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות" מרדכי מבקש מאסתר לשים לב. הוא מבקש ממנה להיות מודעת להזדמנות שנקרתה בדרכה. הוא מבקש שתשים לב לתהליכים המתרחשים מעל ומתחת לפני הקרקע.

השני - "אל תדמי בנפשך להמלט..." הוא מבקש מאסתר להתייצב לצד עמה בשעה קשה זאת מפני שאכפת לה. הוא מודע לאפשרות שאסתר יכולה בקלות רבה להעלים עין מהמצב. ובכל זאת, הוא דורש ממנה אכפתיות כלפי המצב.

העקרונות אותם ניתן לקבל לחיינו הפרטיים ולענ"ד אף צריך לדרוש מעצמנו הם לשים לב, דהיינו להיות מודעים לסובב אותנו, להיות אכפתיים כלפי ההתרחשויות אליהם אנו מודעים ולקחת החלטות

המרבית טוב בעולם. הן בחיינו הפרטיים והן בחיינו הכלליים.

והמסר הנוסף הוא שדווקא הידיעה בדבר הגאולה השלמה צריכה להגביר את תחושת שימת הלב והאכפתיות בחיינו ולא ח"ו לאפאטיות.

וכמובן, "לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה".

חודש אדר טוב ושמח!

"אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מכל היהודים: כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות".

פסוקים אלו אשר נאמרו מפי מרדכי לאזני אסתר מעמידים את אסתר בסיטואציית הכרעה כבדת משקל שבה עליה להחליט מה יהא מקומה בסיפורו הנוכחי של עמה - היהודים.

הבה נבחן מהי הנחת היסוד הטמונה בדרישת מרדכי להכרעה, מהם העקרונות שהוא מצפה שינחו את אסתר לקראת ההכרעה ומהו המסר אותו ניתן לקבל מאותם עקרונות והנחת יסוד לחיינו הפרטיים.

"כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח

והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר" - מילים אלו הן המנחות את מרדכי בדרישותיו לאסתר. מרדכי יודע ומבין שלעם ישראל תגיע הישועה, בין אם אסתר תהא זו שתושיע אותם ובין אם הישועה תגיע ממקום אחר בצורה אחרת.

וכאן נשאלת השאלה - אם מרדכי כל כך בטוח שהישועה תבוא ליהודים ממילא, מדוע הוא דוחק באסתר שתגיע להכרעה? לכאורה, אין זה משנה כלל. לענ"ד, המסר אותו מנסה להשחיל מרדכי לאסתר הוא שדווקא הידיעה כי בסופו של דבר תהיה ישועה אמורה להגביר אצלה את הביטחון ואת המוטיבציה בקבלת החלטותיה. העקרונות אותם מבקש מרדכי מאסתר להחיל בצעדיה הם שניים.

ש תחרישי
כרעה יעמוד ליהודים
ואת ובית אביך תאבדו ומי יודע
ת הגעת למלכות ותאמר אסתר
מרדכי לך כנזוס את כל היהודים
בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל
גשת ימים לילה ויום גם אני ונערת
בכנן אבוא אל המלך אשר לא כדת
אבדתי אבדתי ויעבר מרדכי ויעש

בַּחֲחֻדֶּשׁ

